

Kukuļošana

Publicēts: 11.04.2022.

Ar ko kukulis atšķiras no dāvanas?

Dāvana no kukuļa atšķiras ar došanas motīvu un mērķi. Dodot dāvanu, dāvinātājs negaida par to neko pretī. Taču dāvana par kukuli kļūst tajā brīdī, kad ar to mēģināts gūt labumu vai panākt labvēlīgu lēmumu devēja vai tam pietuvinātās personas interesēs.

Valsts amatpersona par kukuļa pieņemšanu, pieprasīšanu, apsoliģuma pieņemšanu tiek saukta pie kriminālatbildības. Tāpat par kukuļa došanu, piedāvāšanu vai apsoliģšanu pie kriminālatbildības tiek saukts arī kukuļdevējs.

Savukārt par neatļautas dāvanas pieņemšanu valsts amatpersona var tikt saukta pie administratīvās atbildības. Lai nenonāktu problēmsituācijās ar tiesībsargājošām iestādēm, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs iesaka ikvienam, kontaktējoties ar valsts vai pašvaldības iestādēm, ievērot stingru "bez dāvanu" politiku.

Kāda ir atšķirība starp kukuli un prettiesisku labumu?

Par klasiskāko prettiesisko labumu tiek uzskatīta nauda, taču tie var būt arī citāda rakstura labumi, kas var tikt pieprasīti, piedāvāti vai doti valsts vai pašvaldības iestādes darbiniekam, kurš nav valsts amatpersona, apmaiņā pret šai personai vai tai pietuvinātai personai vēlamo pakalpojumu. Piemēram, veselības nozares darbiniekam – ārstam vai medmāsai – dots prettiesisks labums apmaiņā pret valsts apmaksātām medicīniskām manipulācijām, apejot valstī noteikto rindu.

Ja valsts amatpersona pieprasījusi vai pieņēmusi mantiska vai citāda rakstura labumu/-s, tas Krimināllikuma izpratnē tiek interpretēts kā kukulis.

Neatkarīgi no tā, vai piedāvājumu izsaka ārstniecības iestādes amatpersona vai darbinieks, gan šīm personām, gan kukuļa un cita prettiesiska labuma devējam draud kriminālatbildība.

Vai ārsts var pieņemt dāvanas kā pateicību par paveikto darbu?

Pacientam ir tiesības pateikties par darbu, taču ārsta atbildībā ir izvērtēt pateicības pieņemšanas tiesiskumu.

Ārstniecības iestāžu personāla, t.sk. ārstu, rīcību reglamentē ārstniecības iestādes izstrādātais iekšējais normatīvais akts – ētikas kodekss, kurā saskaņā ar 2017. gada 17. oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" būtu jābūt izskaidrotai dāvanu pieņemšanas politikai.

Ja ārstniecības iestādes darbiniekam, tostarp ārstam, ir valsts amatpersonas statuss, tad saskaņā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" noteikto valsts amatpersonai, pildot amata pienākumus, ir atļauts pieņemt tikai dāvanas, piemēram, ziedus, suvenīrus, grāmatas vai reprezentācijas priekšmetus, ja no vienas personas gada laikā saņemto dāvanu kopējā vērtība naudas izteiksmē nepārsniedz vienas minimālās mēnešalgas apmēru. Tas pats dāvanu pieņemšanas princips attiecas arī uz citiem ārstniecības iestādes darbiniekiem, kuriem ir valsts amatpersonas statuss. Savukārt pārējos gadījumos iestādes darbinieki drīkst pieņemt dāvanas saskaņā ar attiecīgās ārstniecības iestādes ētikas kodeksu.

<https://www.knab.gov.lv/lv/kukulosana>